

Адыгейим и Лышъхъэ пресс-конференции Къытыгъ

Тигээзет кызыэрэхиутыгъэу, Адыгэ Республикаэм и Лышьхъэу Къумпыл Мурат федеральнэ ыкли шъолтыр къэбарлыгъээс амалхэм ялтыклохэм апае мы мафэхэм пресс-конференции кытыгъ. Хабзэ зэрэхъугъэу, аш хэлэжьагъэх федеральнэ, шъолтыр ыкли республикэ СМИ-хэм ялтыклохэр. Журналистхэр зыгэгумэкырэ упчэхэр республикэм ипащэ фагъэзагъэх, игъэктоцыгъэ джэуапхэри агъотыгъэх.

— Мэхъянэшхо зэшүүтээрэ сыйд фэдэ инвестицоннэ проектха джырэ уахьтэм республикэм щагъяцак! Эхэрэр?
Аиц къыдыыхэлъята гъязу
Краснодар краим
ишацхээмрэ ибизнесрэ

*шъуигъусэхэу сыйд
фэдэ проектха
щыгэныгъэм щыпхы-
рыштушиныхэ шъулъэ-
кыштхэр?*

— Шъолъырым къихъэрэ инвестициехэр нахыыбэ шыгъе-ныр ары дашырыпъ шыхъаалын.

зыфэдгъеуцжырэр ыкы мы лъеныхомкэ 1ошлэнышхо дгъэцэклагъэ. Республикаем ирейтинг фэдитукэ нахышу хъугъэ, стратегическэ гухэльхэмкэ Агентствэм и Лъэпкь рейтинг я 24-рэ чынпэр щытыгъ. Блэкыгъэ ильэсым мыльку шьхьа!эм инвестицииу къыхалхъягъэр сомэ миллиард

31,6-рэ фэдиз мэхь, 2017-рэ ильзэсм ёгъэпшагъэмэ, а къэгъельзэгъоныр проценти 142,5-м клахъэ. Сомэ миллиард 53-рэ зытэфэрэ инвестиционнэ проект 36-мэ непэ лоf адэтэшлэ. Мэкъу-мэшмым, энергетикэм, нэмыкль лъэнныкъохэмкү проект инхэр тэгъэцаклэх. Пшъерылтэй утилэх инвестициихээр нахьыбз

зыщашырыр шъольыр анах
дэгүү 20-мэ аңыщ тыхъуныр
ары. Аш пае къыттөфэрэр тэ-
гъязқакі, бизнесым хәщағъзэм
шұяғъе къыттәу іоф ашләнүмкіл
амалышұхәр яттыых.

(Икінші деңгээлде 2 — 3-рэ нәкілубарыт).

Пестэуми алтынэсынг

Урысые Федерацием и Президентэу Владимир Путиныр УФ-м и Федеральнэ Зэlyukлэ ильэс къэс фигъэхырэ Тхылъым къизеджэм зигугъу къышыгъэхэм аащыц къэбарлыгъэлэс шыкla克lэу 5G-р пхырышыгъэнэр; Урысыем ит еджапlэхэм, анахь lудзыгъэ чыпlэхэм аащыlэхэм, скорость лъэш зиlэ Интернетыр aлэklэгъэхъэгъэнэр. Джырэ шапхъэхэм адиштэу зэтегъэпсыхъэгъэ еджапlэхэу Урысыем итхэм япчъагъэ 2000-рэ ильэсым процент 12-кlэ нахыбэ хъугъэмэ, 2018-рэ ильэсым ар процент 85-м нэссыгь.

Цифрэ шыкіе экономикәм къыдыхэлтыгайзэу скорость ин зиэ Интернетыр Адыгеим щыпхырышыгъэ зэрэшхүчтүм, eklonlak1eу агъефедэхэрэм афэгъехыгъайз гущылгыту тыфэхүзүг бэмыш!еу агъэнэфагъайз цифрэ шыкіем хэхью-ныгъэхэр ышынхэмкэ, къебарлыгъялгыс ыкы телекоммуникационнэ технологиехэмкэ министрэу Шыу Заурбек.

— Мы ильясым имызакъо, аш ыпеки 2016-рэ ильясым тыгъезьа зэм и 1-м Владимир Путиним кышылыгъэ Джэпсалъеми кышыло гъагъ тикъералыгъо экономикэ хэхъоныгъэ ышынымкіэ цифре шыкіэм төхөнхэр анах шыхбаалу зэрэцчилүү, — кьеуатэ министрэу Шыу Заурбек. — Аш ыпкы кынкылкіэ 2017-рэ ильясым хэушхъа фыкыгъэ программэу «УФ-м цифре шыкіэм тет иэкономик» зыфиорэр аштагъ. Щыэнэгъэм ильянкынко пстэури мы програм мэм кызыллеубыты, компании пстэуми ялофшіени, нэбгыре пэпчын лъэлэсү. Урысаем и Президент мыгъэ кышылыгъэ Джэпсалъеми цифре шыкіэм тет экономикэм хэхъоныгъэ ышыным бэрэ кыншижим.

(Изложено в 4-ре наклуб ит.)

Адыгейим и Лышшъэ

(Икіңүх).

Мы лъэныкъомкэ Краснодар краими юф дэтшэлэ, гъунэгъу шъолтырым инвесторхэри республикэм итих. Мы ильэсэм Шъячэ щыкъогъэ инвестиционнэ форумым компаниюе «ОРАС – Алюминиевый профиль» зыфиорэм зээзгыныгъэ дэтшыгъ. Ащ къыдыхэлтыташэ алюминий хэшьыкъыгъэ пкыгъохэр къыдээзгыгъэксыре завод Теуцожь индустримальнэ паркым дэжь щыдгъэпсынэу ары. Инвесторым зеригъэнанафэрэмкэ, проектым игъэцэктэн сомэ миллиарди 3 пэулигъэхъащт, юфшлэпэлэ чыпилэ 300 фэдиз къызэлухыщт.

Адыгейимрэ Краснодар краимрэ зэгурьыоныгъэ, ныбджэгъуныгъэ азыфагу иль. Транспорт инфраструктурэм, зеклоным, мэкью-мэцхим хэхъоныгъэхэр ашынхэм фытегъэпсыхъэгъэ инвестиционнэ проектхэм алъеныхъокіэ шъольыритлум зэпхыныгъэу тиlэр тэгъэпытэ, зериифэшъуашэу тызэдэлажьэ.

къылэкъехъашт. Проектхэр щылэнныгъэм щыпхырышыгъехэ зэрхъурэм пытаагъэ хэлъеу тилльыплъешт. Щылэнныгъэр нахышум ыльэнныкъокэ зэблэхъугъэ зэрхъугъэр Адыгейим щыпсэухэрэм зэхашлэн фае.

— Адыгейм хэхъоныгъэхэр ышынхэм и Стратегие ильэнныкъо шхъа-Іэхэм ашыщэу жьыгъенэфагъ мэз промышлен-нэ кластерым изэхэ-щэнрэ предпринима-тельствэ цыклюмрэ гу-рытымрэ ІэпыІэгъу афехъу гъэннымрэ...

— ВРП-мкі, социалнэ лъэнзыкомъ Адыгейим къэгъельтъонышуҳэр илех. Аш дақлоу, агропромышленнэ комплексым, предпринимательствэм, зеклоным, нэмыкі лъэнзыкъохэмкі республикэм хэхъоныгъэхэр ышынхэмкі амалэу іækіэльхэм ахигъэхъоныр пшъэрыйл

— УФ-м и Президент
истратегическэ гүхэлъ-
хэм къадыхэлтын тэгъэ-
лъенкъ проектхэр гъэ-
цэк Иэгъэнхэмк Иоши Иэ-
ныр сыдэуущтэу льы-
кluатэра?

— Урысыем инэмүкіл шьольтырхем афәдәү мәхъанешхо зиң проектхәм яғыәцәкілән мы ильзым республикәм регъяжъе. Ильзым кыкытоң къэралыгъом хәхъоныгъашұхәр ышынхә, ыпекле лықкотен фәе. Унашьом кызырғызнағәрмәнде сауахын түседе сүттеге стиши

шъхбајеу щыт. Шъольырым социальнэ-экономикэ хэхъоныгъэу ышыщтхэм я Стратегиен 2030-рэ ильэсүм нэс тельтыгъэм а пстэури кыыдыхэлтыгъа. Документын кызызэригъянафэу, парк шъольырхэр ыкы кластерхэр дгээпсүүтых. Адыгейим ибайныгъэ шъхбајэхэм ащищэу мэзхэм къатырэ амалхэр шуягъэ къитэу гъэфедэгъэнхэр мыш дэжьым анахь шъхба. Ар гъэцэкіагъэ зыхыукэ, экономикэм хэхъоныгъэхэр ышыщтых, мыльэныкъом хэщаагъэхэм 1овшэннымкэ алэкіагъэ куачаагъэхэр гъэклэжыгъэнхэм фэлорышишт.

— *Псауныгъэр къэу-
хъумэгъэнымкIэ Йофхэм
язытет нахьышIу шIы-
гъэным фэшI сыда
анахъэу шIунаIэ зыте-
тыр?*

— Цыфхэм ягъашэ хэгъэхьо тээнир ары мыш дэжьым пшэрыль шхъя!эу щитыр. Адыгейм-кэ мы къээзэльэгъоныр ильэс 73-м шлокыгь. 2018-рэ ильэсэйм ѥзэгъу уцхэм ящэфын сомэ миллион 867-рэ пэудгъэхьагь, 2017-рэ ильэсэйм егъэпшагъэмэ, а пчагъэр сомэ миллион 25,1-

кің нахыбы. Шәпхъешүхэм адиштэрэ медицинэ Ієпілгейр нәбгырэ 2819-мә арагъэгъотыгъ, диспансеризациер республикаем щыпсәуре 40834-мә актүгъ. Ащ дақлоу псауныгъэр къеухұмегъенним иучреждениякіәхэр тышыгъәх, зиңғылғатъәхэм гәзекіәхъынхәр ятшылғатъәх, зәтедгъепсыхъагъәх. Адыгэ республике клиническә сымеджжым епхыгъә диагностическая гупчәү тышыгъэр шәхеу къызызетұхыщт. Джашт фәдэу медицинэ кадрәхэм ятьәхъазырын иофығыу тинепльәэбу идъэкіләреп. 2018-рә ильәсым псауныгъэр къеухұмегъенним ильәнныкъо сомә миллиарди 6-м ехүу пәудгъехъагъ. Мы ильәсым а пчыагъэм хәдгъехъуагъ, сомә миллиарди 7-м ехүгъ.

— Италием ихэбээ күлжихүүхэмрэ бизнесын эр ялтыклохэр блэкигээ ильэсийн Адыгейим шылаагьэх. Нэмэгдэх къэралыгъохэр шыуигъусэхэу сид фэдэ проекта жыугъэ-цэклагъэхэр?

— Хэтэрыкіхэм, пхъэшъхэмышъхъэхэм, цумпэ лъэпкъ

зэфшэхъяфхэм якъэгъэкынкэл итальянцэхэм Ioф адэтэшлэ, ашкэл опыт гъэнэфагъэ тиэхъугъэ. Блэкыгъэ ильээсүм мы къэралыгъом къикыгъэ лыыкло купыр тиреспубликэ щыагъ. Шлыагъэ къытэу льэнэнкъуитлум Ioф зэрээдэтшлэштэй фэгъэхъигъэ зэзэгъыныгъэ зэдэшыагъ.

Іекіыб къералыгъохэм ашылпсэурэ тильэпкъеэгъухэм яшуа-
тъэкіи инвесторхэм зээзгыны-
гъехэр адэтэшых. Гүшүйлэм пае,
2018-рэ ильясым Йоныгъом
Иорданием ибизнесменхэм зэ-
лиукигъоу адтылагъэм зэфэ-
хьысыжь фэхъугь лъэнүкъуа-
бэхэм афытегъэпсихъэгъэ унээ
медицине гупчэ республикэм
щышыгъэнэйр. Пэшкорыгъэшьэу
къызэралтыгъэмкэ, проектым
доллар миллион 20 фэдиз
пэхүхъашт. Джаш фэдэу Адыгэ-
им илъыкло куп Тыркуем дгъэ-
клонэу зытэгъэхъазыры.

— Адыгейм къышыда-
гъэкІырэ продукциер фе-
деральнэ ыкII дунэе бэ-
дзэрхэм аицЫугъэкІыгъэ-
нымкIэ проектхэм ягъэ-
цэкІэн 2017 — 2018-рэ

*ильэсхэм шъүфежьсагъ.
Мы лъэныкъомкІЭ непэ
Ioфхэм язытет сыйд
фэда?*

— Экспортным ылъэнүүкөлөө амалэу түэкиэльхэм хөшүүкүйөү ахэдгээрхуягь. Блэкыгье ильзэсүүм имээзигбүү доллар миллион 28-рэ фэдиз зюусэ продукцие 1удгъэкыгье, ынэрэ ильзэсүүм егъэшгээжээ, а пчагьэр процент 31-кээ нахыбыг. Нэмүүк чыныгээхэм ашытщэрэм инахын бэр гъомылапхъэр ары. 2024-рэ ильзэсүүм ехъулээ агропромышленнэ комплексийн ипродукцие иэкспорт (анахьэу къуаер, пынджыр) фэди 4,5-кээ нахын бэхжүүнэ тэгъэнафэ. Блэкыгье ильзэсүүм къэкихэрэм ахашыкырэ дэгээ тонн мин 20-м ехъу Китайн, Вьетнам, Иэкиб бла-гээм икъэралыгъохэм ашыгудгъэкыгье. Адыгэ къое тонн 27-рэ Германин тщаагьэ. Мы продукциер зыиэкIедгээхъэрэ къэралыгъохэм япчагьэ хэдгээрхон гүхэль ти. Пынджыр къэзыгъе-кырэ ыкын нэмүүк чынтырхэм, къэралыгъохэм ашыгузыгъэкырэ предпринятиехэм Иэпыгээгүү афэхьгүүнэйн фытегъэспыхъэгьэ региональнэ программэ щын. 2019 — 2024-рэ ильзэхэм федеральнэ ыкын республике бюджетхэм къахэхыгье сомэ миллион 70-м ехъу мы лъэнэхьом пэүдгээрханэу тэгъэнафэ, 2019-рэ ильзэсүүм — сомэ миллионы 10. Джырэ уаххтэм мы тофхъабзэм хэлажьэ ООО-у «Синдика-Агро» зыфиорэр.

Чыпілә продукциер къыздэзыгъэкіыхэрэм къалеу Москва шыіл сатышыпә гупчәү «Фуд Сити» зыфилорэм амалеу къытыхэрәр джы къызфагъэфедэнхә альекіышт, Адыгеим ипавильон бләкіигъэ ильесым мыш къыщыззұтхыгъ. Европэм ибизнес-площадкә анахь иным япродукции къыщағельзегъон амал республикэм ипредприятиехэм яіз хұygъе. Тыди щызелльашіэрә адигә къуаер, мыләрысәр, нәмыкіхэр щәфаклохэм зерагъэгъотынхә альекіышт. Мыш фәдә eklopakiem иапәрә зәффхысыжъ хұуыз сомә миллион 210-рә зытефәрә зәзәгъынгъәхэм типредприятиехэр

пресс-конференции

КЫЛЫГЪ

зэраклэхтагъэхэр. Гүшүйэм пае, адыгэ къуаер ыкли щэм хэшүү-кыгъэхэр Казахстан ащэцтих, Волгоград ыкли Саратов хэкухэм ятучан инхэм пхъешхъэ-мыш-хъэхэм ахшылыгъэ псыхэр, Московскэ хэкум иклэлэцыкү учреждениехэм ыкли сымэджэш-хэм къэклыхэрэм ахашылырэ дагъэр, чэтылыр, нэмьыкхэр, Вьетнамрэ Монголиемрэ – къэ-кылыхэрэм ахашылырэ дагъэр афащэцт. Мы лъэныкъом хэща-гъэхэм япчыагъэ тапэклэ нахьы-бэ тшын гухэль ти.

— Краснодарскэ агломерацием изэхэцэн илофигьо мы аужсырэ уахьтэм бэрэ тегуущыгэх. Мы лъенникъом сыйд фэдэ еплтыгэлаа фишигэр, республикэми краими ашиглогъяшгэньоньицт проектихэр шыгаха?

— Агломерацием тытегүшүйэзыхыкىл, чыпіләхэр зэхэгъэхъажыгъянхэм илоғығы. Кызырәмәмүцүрәр алэ кыыхэзъэшымэ сшоңигъу. Адыгеимрә Краснодар краимрә шуағъекытәу зәдәләжъянхэр, анахъеутранспортым ыкىн энергетикэм япхыгъе инфраструктурэм хэхъоныгъэхэр ышынхэмкі проектихэр гъецәкіләгъянхэр, арымәш дәжым анах шъхьалеү щытыр. Тызәгъусеу, ткүачиэ зэхэльзүй иоғығыно къэуцуҳэрәр зәшіотхынхә фәе.

— *Псыхъоу Пиызэ тель лъэмыйджхэу республикэмээр краимэр зээлийхээр афэдэхэр кIэу шIыгъэнхэм иIофыгъуи мэхъаншихо иI. Мы лъэныкъомкIэ ѢыIэ гумэ-кIыгъохэр дэгъэзыжсыыгъэнхэм фэшиштольырритIум акIуачIэ зэхальхян амал ѢыIэнхэм республикэм ишацхээр хапльэхэрэбა?*

— Федеральнэ мэхъянэ зилэ
автомобиль гъогухэр респуб-
ликэм пхырэкіых. Ахэм аыш-
зекіорэ машинэхэм япчыагъе-
ильэс къес нахыбыэ зэрэхүрэм
къызидахырые гумэкірыгъохэр
дэгээзыжыгъэнхэмкі ама-
лышыу хьущт гъогухэу «A-146»

игубернатор зэгурлыоныгъэдисил, проектым игъэцкіэн лъэнныкъуитуми шуагъэ къазерафихъыштым сицихъэ тель.

— Мыекъонэ псыубытны! Эм ишын сыйдэүүтээ лъык! Уатэра?
Псэолъеш! Хэр гумэк! Иш-эхам ачад! Гаха?

— Федеральна гупчэмрэ УФ-м и Къэралыгъо Думэ иде-путатэу Владислав Резникрэ Ішпілэту къызэртфэхъуғъэхэм ишүағъэкіе мы псөуалъэм ишын едгъэжьагъ. Проектыр ильэсийн тельтигагъ, ильэс къэс ашт игъяцкэн сомэ милдиардны ехъу, даудльхъашт

дгъэцэкіэнэу тэгъянафа. Мыш
фэдэ өкіоллакіэм шүаагьэ кыы-
зэритырээр щылэнтгээм кыыгэ-
льэгтуугь. Гүшүлэм пае, 2024
— 2028-рэ ильэсхэм Адыгейим
иккушхъяхэм ашылэ чынпэхэм
гъэстыныхъэ шхуантгэр, псыр
яяцшэлгээх, джащ фэдэу Лэгью-
Накъе икіэу поселкэу Гъозэры-
плъэ өкіоллэрэ автобомиль
гъогур тшыгъэ. Инфраструктурээр
гъэлсыгъэенным фэш мый
ильэсхэм бюджетым емылхыгъэ
сомэ миллиарди 4-м ехуу дгээ-
федагъэ. «Зихиyr» анахъэуу
зытельтыгатгээр куушхъялжээ
къеччэхыннымкэ зеклоним еп-
хыгъэ инфраструктурэм игъээ-
саны ари. Арындаа мий проекти

зэхэдгээуцуагь. Гухэлэй тила-
гъэм диштэй юфшэнэрийг яз-
жьагьэ хувьгээ, аш дахлуу гумэ-
кыгьохэр охьтэ күэкүм зэ-
шлэхэгъянхэм тишилжээ
тыпыль. А пстэури цыифхэм
альэгьу ыкли уасэ кыифашы.
Пыдзэфэ пытэу дащырэм ыласэн
игъэнэфэни еклонлэкіе тэрээн
кыифдгьотыг, гүшүйм пае,
къоджэ псэүплэхэм адэсхэм (зын
нэбгырэм тельтигатгээ) атыштыр
сомэ 30 фэдизкіе нахь макэ-
тшыгъэ ыкли сомэ 70-м күэ-
хагь. Мы лъеныхъом тапэкни
тынааэ тедгээтышт, цыифхэмий,
шъольтияр операторами яшлонгъо-
ныгъэхэр укууагъэхэ мыхъуным
тынччилж.

2018-рэ ильэсүүм щагуу 24-рэ
ыкын общественнэ чып!э 15
зэтедгъэпсихаагъэх. Ахэм сомэ
миллион 245,8-рэ апэлухъагъ.
Сомэ миллион 91,5-рэ — фе-
деральнэ гупчэм, сомэ милли-
оны 140,1-р — республикэм,
сомэ миллион 14-м ехъур —
чып!э бюджетхэм къат!упшы-
гъэх. Мыщ дэжьым пстэуми
анаах шхъяа!эр зэтырагъэпсы-
хъяшт чып!эхэр ежь цыфхэм
къыхахын амал зэряа!эр ары. А
лоофшэнэр тапэки лъыдгъэкл-
тэшт, мы ильэсүүмк!э ааш пэ-
лухъяшт мылькур нахьыбэ
тшыгъэ

— ІәкІыб къэралыгъохэм

2018-рэ ильэсүмкээ къатуулж гэхээ мылькуур дгээфедагтэй. Техническэ лъэнэйкъомкээ проектым итъэцэхэн кыны, аар зэшлэхгээ зыхыуклээ, республикам икъэлээ шъяваэрэ Мыецкъопэ районымрэ аащыпсэухэрэм шэпхъэшүхэм адиштэрэ зашьохэрэ псыр алэклихээ хъущт. Джырэ уахтэм ехуултэй псынрыкылопэ метрэ 10400-рэ псэопльэшхэм агъэтылыгь, 2019-рэ ильэсүм а пчыагъэм джыри метрэ 16300-рэ хагъэхьюшт.

— Сомэ миллиард 20 фэдиз зытэфэрэ, ац щы-щэу сомэ миллиард 13-р унэе инвестициехэр, зекон кластерэү «Зи-хия» зыфиорэм ишийн ипроект республикэм къыхумагь. Мы проек-тым зимылъку къыхэ-зылъхээ зышгийг хэм сыда аялжьугъохын шульяэк ишиштыр?

— Мы проектыр инвесторхэм зэршэгтэйшэгээсээ шийн төлбөртэй хувьт. Сыда пломэ, мыр къэралыгтоонд зэвсэгтэй төлбөртэй

имызакъоу, зекъоным зэрэпсаау хэхъоныгъэхэр ышынхэм тываал тедгъэтэшт. Ашкъэ Адыгейим амалышухэр йэклэлтих, зыдэш щыс чыпіләри хъопсагъоу щыт.

Блэквыйгээ ильтээсүм изээрхьбы-
сыжхэм закынфэбгъазэмэ,
Адыгейм икүшхъяхэм, ичыпээ-
дахэхэм нэбгырэ мин 453,6-мэ-
защаагээсэфигэйг, 2017-рэ ильт-
эсүм егъэвшаагъэмэ, а пчагъэр
проценти 5-кэ нахыб.

— УФ-м и Правительство и Тхъаматэ зэхи-щэгъэ зэхэсигьом къынзэрэщауагъэмкIэ, пыдээфэ пытэхэм ягъэзекIон епхыгъэ шыкIакIэм тэхъэгъенымкIэ шыоллыр анахь дэгъоу къынхагъэшыгъэхэм Адыгейр аицых хүгъэ...

— Мыш епхыгъэ пешоры-
гъэшь юфшлэнүр зэрифэшь-
шэу зередгъэкюкыгъэм зэ-
фэхьсыыж дэгүхэр фэхьгугъэх.
Шъолтыр операторым икъы-
хэхын епхыгъэ зэнэкъокъур
игъом зэхэтщагъ. Юфыгъоу
къэуцуухэрээр пынк!эу дэгъэ-
зыжьыгъэнхэм фэшл гъогу картэ

— Адыгейм щыпсэухэрэм ыкIи хъакIэу къаклохэрэм альэгъу Мыенкъуапэ имызакъоу, муниципалитетхами ятепльэ нахышIум ыльэныкъокI эзблэхъугъэ зэрэхъугъэр. ЧыпIэхэм язэтегъэпсыхъан епхыгъэ Йофшиэныр лъыжъу-гъэкIотэщта?

— Проектэү «Шэпхъэшүхэм адиштэрэ къэлэ Ѣылаклэр гъэ-
псыгъэныр» зыфиорэм Адыге-
ир зэрэхэлэжьагъэм шлгъешхо-
кытыгъ. УФ-м псеольшынным-
клэ и Министерствэ зэхигтэу-
цогъяа рейтингым къызэригъэнэ-
фагъэмклэ, 2017-рэ ильэсым мын
программэр анахь дэгъоу зын-
гъэцэклагъехэм республикэр
аащыц хъугъяа. 2018-рэ ильэсым
проектыр Мыекуапэ, Адыгэкала-
лэ, поселкэхэу Яблоновскэмрээ
Инэмрэ аащагъэцэклагъэх. Аа-
даклоу республикэм щаштэгъэ-
къэралыгъо программэм ишуа-
гъэклэ муниципалитетхэм ячын-
пэхэм язэтегъэпсыхъан епхыгъэ-
юофшлэнри зэрифэшъуашэу
зэхэтщагъ.

*аңыпсөурә тиљепкъэ-
гүхәм адыйи! Э зәпхы-
ныгъэр гъепытәгъеным,
къэзыгъэзәжысыгъэр
иши! Энныгъэм хәгъе-
гъозәжысыгъэнхәм афәши!
Сыда шүүш! Эрәр?*

— Къэзыгъэзжайыгъэхэм я Мафэ я 20-у 2018-рэ ильясым хэдгүенүефыкыгъ. Ильэс тюоклэ узэклээбэжымэ Косовэ тильяп-къэгъухэр къызэрикыжыгъэхэм мы мэфэкыр лъапсэ фэхъугъ. Ашк! шъолтырым опыт гъэнэ-фагъэу йэклэль хъугъэр, Шам къыкыжыгъэ адыгэхэмкэ дгъэ-федагъэ. Джырэ уахътэм ахэм япчъагъэ 800 фэдиз мэхъу. Тыркуем, Сирием, Иорданием, Израиль, нэмькі къэралыгъохэм къарыкыжыгъэ нэбгырэ 2000 фэдиз Адыгейим щэпсэу. Ахэр щылэнгъэм хэгъэльбэзэжыгъэн-хэм, йэпылэгъу афэхъугъэным тываа тет.

Журналистхэм АР-м и Лысьвильдээний нэмэгдэл урчилжээр фагтээзагтэй, зэкчлийн джэуап агьотыжыгүй.

ТХЪАРКЪОХЪО Адам.

Пстэуми альыІэсыщт

(Икзух.)

Тигуышыгъу кызыэрхийгъэмкэ, Адыгэ Республикаем и Лышхъяэ Къумпил Мурат мөхъяншо ыкы шугацэ къэзытын зылъэкыщт лъэныкью мый зэрэштийр хигъеунфыкызэ, къэралыгъо гъэорышшэнэм исистемэ, къэралыгъо ыкы муниципальнэ фэло-фашшэм ягъэцекен, социальнэ лъэныкью цифре шыклем иамалхэр ашыгъефедэгъэнхэр пшъериль шхъялэу непэ Адыгейм щагъеуцуг.

Аш пае цифре шыклем иполитикэ изэфэмидэнгъэ дэгъэзыжыгъэнэм апэрапшэу тоф дешэгъэн фад.

Цифре шыклем эзфэмидэнгъэм къи-кырэр — къэбарлыгъээс ыкы телекоммуникационнэ технологиехэр дгэ-федэхээ цыфхэм яшыклем-псэуклем изытет нахьышу шыгъэнэр; республикэм информационнэ обществэ хэхъонигъэ зеришырэм ишапхэ нахь лягэ шыгъэнэр; къэралыгъо хабзэм ыкы чыпээ зыгъэорышшэмкэ къулыхъум яофшаклем икъэбар цыфхэм зэралтыссырэм нахь зырагъеушшомбгүнныр.

Мы зигугуу къэтшыгъе пстэури зэшшопхынхэм фэш къэбарлыгъээс технологиехэр бгъефедэшшунхэ фад, ашдаклоу ахэр зэрбгъефедэштхэм ско-

рость ин зилэ Интернет ящыклагь.

— Мы лъэныкьюмкэ тофшэнэр лыдгээкотэнэу едгъэжьагь, — къыуагь министрэм, — мурадхэр дгъэнэфагъэх, пшъерильхэр зыфедгъеуцжыгъэх. Мыш къэралыгъо хабзэм иамалхэр фэлорышшэмхээ, бизнес компанийнэ хэшыклагь, физилэлжэштхэм, тофын хэшыклагь специалистхээри къетшлэштхэм.

Шиу Заурбек къызэриуагьэмкэ, а фэло-фашшэм пэуханэу мыльку маклэп республикэ бюджетым мыгъэ къыдыхъалтыгъээр, федеральнэ субсидиехэр ашыгъефедэштхэм, грантхэм ыкы зэнэкьюкы программмэхэм ахэлжээнхэу агъенафа.

Ключэ ин зилэ интернет лъэлкъэу 5G зыфилорэр ары шхъялэу нэллэгъум итыр. Шэххээ лыгээм тет технология-къэхэм мый ашыц, Адыгейм джыри къылтыгъээсигъэп. 2024-рэ ильэсэм ехъулэу игъорыгъозэ ар республикэм щипхыращтхэм. Мыш упчэ шхъялэу Джэпсалтээм хэтыг.

5G сетыр зимиээр хэхъонигъэхэмкэ ауж къинэшт, сыда пюмэ цифре къэтынхэр зыхэт къэбархэр бэу щыгээ зэрэхъуугъэм къыхэкыклем ахэр зы чыплем щыгуогъицэнхэм, тоф адэшгъэнымкэ мый амалышу хъущт.

ІШШЫНЭ Сусан.

Апэрэ егъэджэнхыр рагъэжьагь

Цифре шыклем тет телевидением төхөгъэнэм фэгъэхыгъэ егъэджэнхэр тиреспубликэ щаублагъэх. Апэрэхэр Мьеекъопэ къэралыгъо технологическэ университетын иколледж тыгъуасэ щыреклокыгъэх — цифре приставкэхэр зэрэбгъефедэштхэр волонтерхэм къафалотагь, нэужум Іэпыгъэу зищыклагьэм ахэр афэктоштхэм.

Комитет, Урысые телевизионнэ ыкы радиокъетын сетьхэр зыгъэорышшэрэ компаниюеу тиреспубликэ щилажьэрэр ыкы муниципальнэ гъэпсыклем зилэ псэуплэхэм япщэхэр зэгъусэхэу тхамэфитум егъэджэнхэр Адыгейм щырагъэлокыгъэштхэм.

Зыныбж хэхъялтыгъэхэм, нэжь-лужхэм цифре приставкэхэр къыхахынэм, ашыгъефедэнхэмкэ волонтерхэр Іэпыгъэу афэхъунхэ фад. Егъэджэнхэм пшъэриль шхъялэу ялэр ашклем ящыклем-шыгъэшт шэнгыгъэхэр зыщызэрагъэштотын алъэкыщт егъэджэнхэр ныбжыклем афызэхашэнхэр ары.

— Непэ волонтерхэм афызэхашэнхэр ныбжыклем-шыгъэшт шэнгыгъэхэр зыщызэрагъэштотын алъэкыщт егъэджэнхэр ныбжыклем афызэхашэнхэр ары.

— Непэ волонтерхэм афызэхашэнхэр ныбжыклем-шыгъэшт шэнгыгъэхэр зыщызэрагъэштотын алъэкыщт егъэджэнхэр ныбжыклем афызэхашэнхэр ары.

зэхашгээ семинарын къыдыхъалтыгъэу упчэхэм зэклеми яджуапхэр агъотыгъицэнхэр. Къэбарлыгъээс системэм ыкы программированием афеджэрэ группэм ис студент нэбгырэ 20 тофхъабзэм къыхэлажьэ. Ахэм анахъэу анаэ зытырагъэтын фэе лъэныкьюхэр, яофшэн зэрэхашаштхэм къафалотэшт, — къыуагь ыпеклем зигугуу къэтшыгъэ күлым илашэу Оксана Ивановам.

Волонтерхэм ашыц Александр Яковлевым къызэриуагьэмкэ, нэжь-лужхэм Іэпыгъэу афэхъунхэ фад. Егъэджэнхэм пшъэриль шхъялэу ялэр ашклем ящыклем-шыгъэшт шэнгыгъэхэр зыщызэрагъэштотын алъэкыщт егъэджэнхэр ныбжыклем афызэхашэнхэр ары.

— Цифре приставкэм икъыхынхэмкэ Іэпыгъэу зищыклагьэу къытэолгэгъэ Мария Ковалевам ыдэжь тыкыгъагь, аш зэклем къыфэлтотагь, гурыдгъэуагь, — къытфелуатэ къэлэ ныбжыклем. — Приставкэр къызищэфыклем маклэ къытигъэуныш, ар фыпьдгъэнэжыщт. Мы лъэныкьюм дэгъо сыйыгъуаз ыкы аш пиль тофшэнэр сшохкинэп.

Сигуапэу Іэпыгъэу зищыклагьэхэм сишүагь юзгъэштхэм.

ГҮОНЭЖЬЫКЬО Сэтэнай.
Сурэтхэр Іэшшиинэ Аслъан тырихыгъэх.

Кошын тофым изэфхьысыжьхэр

Цыфхэр зэрэкощихэрэм епхыгъэ тофыр къины ыкы ар общестеннэ щылаклем ильэнхкью пстэуми япхыгъэу щит. Мы лъэныкьюмкэ къэралыгъом зэрэпсаоу тофхэм язытет фэд Адыгэ Республикаем ар зэрэшыкторэр.

2018-рэ ильэсэм ишылэ-шэклюгъу мазэхэм Адыгэ Республикаем къихъагъэхэм ашыщэу процент 40,8-м чыпраклем, процент 40,6-м къызыдэкльгээ чыпраклем заштыхыгъэх, процент 18,6-м охтэ гъэпхэфагъэклем зыщызэргүгээ чыпраклем къафалотагь, япсэуплэхэм къагъээжыгъэх.

2018-рэ ильэсэм ишылэ-шэклюгъу мазэхэм кошынхэм епхыгъэ тофхэр анахь дэгъо зыщызэргүгъэхэм ашыщых АР-м имуниципальнэ образованиехээ Дэдэжэ, Красногвардейскэ, Мьеекъопэ, Тэххутэмькью ыкы Шэуджэн районхэр.

Іэкыбым къикыгъэхэм псэуплэхэм нахьышу къыхахыгъэх.

хэр Тэххутэмькью (нэбгырэ 2839-рэ) ыкы Красногвардейскэ (нэбгырэ 320-рэ) районхэр арых. Мыхэм япчагъэ анахь маклэу зыщагъэунфыгъэхэр Мьеекъуапэ, Адыгэвэл, Кошхэблэ ыкы Тэцожж районхэр арых. Ау къэлгъэн фад, цыфхэр нахьышу зыдэкыгъыгъэхэр къалэу Мьеекъуапэ (ахэм япчагъэ нахьышу 1295-рэ мэхъу).

Кошынхэм лъэныкьюиц къызэльбэути: Урысые икубъектхэр миграцием ылъэнхкьюклем зэхъожынхэр — 2018-рэ ильэсэм ишылэ-шэклюгъу мазэхэм шьольтырхэм къарыкыгъэхэм япчагъэ 1400-клем, СНГ-м икъэралыгъохэм — 505-

клем, Іэкыб къэралыгъохэм — 153-клем нахьышу хъульхэр.

СНГ-м хэхъэрэ къэралыгъохэм яцыфхэр нахьышу къыздицкыгъэхэр — Украина (нэбгырэ 174-рэ), Армениер (117-рэ), Сириер (73-рэ), Ахъазыр (27-рэ).

2018-рэ ильэсэм ишылэ-шэклюгъу мазэхэм кошынхэм епхыгъэ къэгъэльгэйоншоу агъеунфыгъэхэр зэлхыгъэхэр Урысые Федерацаем икубъектхэм, СНГ-м ыкы Іэкыб къэралхэм арысхэр тиреспубликэ къызэрихъэхэрэ ыкы Адыгейм исхэри ахэм зэрэклохэрэ ары. Блэкыгъэ ильэсэм мых фэдэ иуаххэе гэхээ, тофхэм 7,9-клем нахьышу шьольтырхэм арьсхэр кошыгъэх, проценти 6,4-клем нахь маклэу дунаим щыкошыгъэх. Нахьышбэрэмкэ Украина ары цыфхэр къызэрихъягъэхэр. Ахэм япчагъэ зэрэхъщигъэхэр нэбгырэ 174-рэ. Блэкыгъэ ильэсэм ишылэ мазэ къызщегъэжъагьэушилэ ѹшэклюгъу мазэ нэс егъэшагъэмэ, фэдэ 2,2-клем ар нахьышу хъульхэр. Армением нэбгырэ 117-рэ къикыгъэ, блэкыгъэ ильэсэм джащ фэдэ ильхэхэн егъэшагъэмэ, къэкошыгъэ пчагъагьэр процент 46,3-клем нахьышу хъульхэр. Сирием нэбгырэ 73-рэ къикыгъэ. Блэкыгъэ ильэсэм ишылэ-шэклюгъу мазэхэм ягъэшагъэмэ, процен-

ти 7,9-клем нахьышу шьольтырхэм арьсхэр кошыгъэх, проценти 6,4-клем нахь маклэу дунаим щыкошыгъэх. Нахьышбэрэмкэ Украина ары цыфхэр къызэрихъягъэхэр. Ахэм япчагъэ зэрэхъщигъэхэр нэбгырэ 174-рэ. Блэкыгъэ ильэсэм ишылэ мазэ къызщегъэжъагьэушилэ ѹшэклюгъу мазэ нэс егъэшагъэмэ, фэдэ 2,2-клем ар нахьышу хъульхэр. Армением нэбгырэ 117-рэ къикыгъэ, блэкыгъэ ильэсэм джащ фэдэ ильхэхэн егъэшагъэмэ, къэкошыгъэ пчагъагьэр процент 46,3-клем нахьышу хъульхэр. Сирием нэбгырэ 73-рэ къикыгъэ. Блэкыгъэ ильэсэм ишылэ-шэклюгъу мазэхэм ягъэшагъэмэ,

къэкошыгъэхэм япчагъэ проценти 9 хэхъуагь.

2018-рэ ильэсэм ишылэ-шэклюгъу мазэхэм, блэкыгъэ ильэсэм мых фэдэ иуаххэе гэхээ, тофхэм 7,9-клем къытигъэушилэ ѹшэклюгъу мазэхэм япчагъэ фэдэ ильхэхэн егъэшагъэмэ, Адыгэ Республикаем цыфхэр исхэм япчагъэ нэбгырэ 1178-клем е фэдэ 2,3-клем къыхъагьэх. Адыгейм къихъагъэхэм япчагъэ нэбгырэ 470-клем е проценти 3-клем нахьышу хъульхэр. Тиреспубликэ къэзьбыгынагьэхэм япчагъэ нэбгырэ 708-клем е проценти 4,8-клем нахь маклэ хъульхэр. Блэкыгъэ ильэсэм мых фэдэ иуаххэе гэхээ, тофхэм 7,9-клем нахьышу хъульхэр. Блэкыгъэ ильэсэм ишылэ мазэ къытигъэушилэ ѹшэклюгъу мазэ нэс егъэшагъэмэ, фэдэ 2,2-клем ар нахьышу хъульхэр. Армением нэбгырэ 117-рэ къикыгъэ, блэкыгъэ ильэсэм джащ фэдэ ильхэхэн егъэшагъэмэ, къэкошыгъэ пчагъагьэр процент 46,3-клем нахьышу хъульхэр. Сирием нэбгырэ 73-рэ къикыгъэ. Блэкыгъэ ильэсэм ишылэ-шэклюгъу мазэхэм ягъэшагъэмэ, процен-

ти 7,9-клем нахьышу хъульхэр.

Адыгейм щыпсэурэ ны-тыхэри хэлэжэштхэм

Урысые тофхъабзэм «Единый день сдачи ЕГЭ родителями» зыфилорэм къэцакло фэхъугъээр гъэсэнхэмрэ шэнгыгъээрэ язытет лыылъэгъээнхэмкэ Федеральнэ къулыкью ары. Мы ильэсэм ящэнэрэу ар зэхаштэ. 2017-рэ ильэсэм мэзаем апэрэу а тофхъабзэм къулыкью ары.

Непэ Адыгэ Республикаем имуниципальнэ образование пстэуми а тофхъабзэр ашыклошт. Мы мафэм

тофхъабзэм хэлажьэхэрэм урысыйзэмкэ е хисапылм-кэ къэралыгъо ушэтын зыкыр атышт. Такъикъ 30 ушэтыншо зээрэхштхэм.

Мы тофхъабзэм хэлажьэхэрэм амал дэгъу ялэшт ушэтыншо къулыкью тэхэрэ лъэныкьюхэр зэклем — метал-лодетекторын къыщегъэжъагьэу ушэтыншо икъеуххэр къаэлкэхъажынхэм нэсийкъэу — апеклэкынхэм. Ушэтынхэм ялэхъан фэдэу мыши цыфхэр зэрагъэштхэмэр.

ушэтынхэм хэлажьэхэрэм тоф зыщашгэшт чыпраклем зэрэзэтэгъэштхэм, материалхэр зэрэхаштээрэ сканировать зэрэшыгъэхэрээр альгэштхэм.

Ушэтыншо зыщаштхэм пунктхэр зэклем пчэдэхжийн сыхьатыр 10-м имуниципалитетхэм къаццызэувахьштхэм. Ушэтынхэм шыпкъэхэр къохэ хъумэ зэрэшыгъэхэр фэдэу, полициемэр медицинэм тофышилэхэмрэ щынэгъончагъэм анаэ тарагъэштхэм.

Экскурсоводхэм я Дунэе мафэ фэгъэхьыгъ

Кавказ заповедникым щызэIукIагъэх

Адыгэ Республикэм иэкскурсоводхэмрэ гуазэхэмрэ апае Гъозэрыпльэ щызэхащэгъэ семинарыр эккурсоводхэм я Дунэе мафэ фэгъэхьыгъагъ.

Ар зэхэзыщагъэр Кавказ биосфернэ заповедникым иофишлэхэр ары. «Чыопсым имузей» иофтихабзэр щырагъэккыгъ. Аш Мыеекюпэ, Апшеронскэ, Шытхэлэ районхэм яэкскурсоводхэр, музейхэм яофишлэхэр, тарихълэжхэр, психологхэр хэлжэхьагъ.

Кавказ биосфернэ заповедникым испециалистхэр лекциихэм къяджагъэх, улчэу къэуцихэрэм яджуапхэр къизэххэхъагъэхэм къаратыжьыгъагъ.

Семинарыр рамыгъажээзэ кордонену Гъозэрыпльэ именеджерэу Наталья Макшановам тыйдэгүшыагъ. Ар иофтихабзэр зэхэзыщагъэхэм ашыщ, заповедникым зыщылажъэрэр

фэдэу леопардхэр заповедникым щыпсэухэ хъужыным фэгъэхьыгъэ программэр агъецаклэ. Хабзэр Iепылэгъу къизэрэрафхурэм къыххуагъ.

Кавказ биосфернэ заповедникым инаучнэ иофишлэ шъхьаIеу Юрий Спасовскэм илекции гъашэгъоньыгъ. Ар заповедникым икъеххуикэ, алэр ильэхэм къашгэжъягъагъ юф щызышагъэхэм, гъэхвагъеу ашыгъэхэм узылэпащэу къатегущылагъ.

Къушхъэхэм, псыххохэм, мылтыгъэхэм, посушхъэхэм, къэкихэрэм афгъэхьыгъэ къэбархэр къылтагъэх, алэр эккурсоводхэм ящыкIэгъ шылыгъкэ.

Специалистхэм алэ къифгэгэ чыгхэм, хыаухэм, къэгъагъэхэм афгъэхьыгъэ къэбархэр къалтагъэх.

Экскурсионнэ буруу «Горы удовольствий» зыфиорэм иарт-директорэу Юлия Пилипайтите гүшилэгъу тыфхэхүг, алэ къызэриуагъэмкэ, эккурсоводхэм ягъэхъазырын пыльхэм ежхэри ашыщых. Къушхъэхэр шу зылтэгъухэу, алэм зыфхэм къышцэгъэхъу зылтэгъухэу агъасэх. Сэнэхьат гъешэгъоньыр къызлэгъягъэхьаным фэшл ящыкIэгъ шиэнгъэхэр арагъэгъотых, экскурсионнэ программахэм нэйласэ афашых, нэужум къушхъэхэм ашхэээ маршрут зэфшхъафхэм апль къэбархэр арагъашэх.

Ю. Пилипайтите къызэриуагъэмкэ, шэмбэт мафэхэм Мыеекуапэ эккурсионхэр щизэхшэх. Къалэм итарихь зылтэгъэхъонхэр сыххатиту-щым къиращэхийх, шиэнгъягъэхэр арагъэгъотых. Экскурсион клоштхэр сыххатыр 12-м Ленинным ыцэ зыхыре гупчэм къы

щызэрэугъоих. Зязыгъэтхы зылтэгъохэм бурум иортал агъэфедэн алъэкыщ.

Туристхэм языгъэпсэфигъо уахтэ къэблагъэ. Экскурсоводхэм аш зытрыагъэпсэх, яшэнгъэхэри агъэкIэхых. Ашкэ заповедникым ишаа игуадзэу Ирина Пеговар семинарым къеклонлагъэхэм Iепылэгъу къафхэхүг. Кавказ биосфернэ заповедникым зызэриушомбгүхээр, шольтырыкIэхэр аш къызэрэхагъэхъажьхээр къафилотагъ.

ЗэлукIэгъум шуагъэ къызэритышт гъэнэфагъэ. Лекторхэм улчабэ аратыгъ, зыгъэгүмкэйрэ иофишохэр къафхэхъажьх. Алэм ашыщ инструкторыр Иофышэнным пае заповедникым ишаа ишээхэм зэзэгыныгъэ адишыныр къыхэ-лыхэ зэрэххүрэр. Тхыльхэр зыгъэпсэгъахэу цыифхэр заповедникым къэзыщэрэ экспериментхэм маршрутм зэрэхтэхаштхэм пае ежхэми, туристхэм афэдэу, алхээ зэрарагъэтэйрэр ашотэрэзэп, эккурсоводыр штатым хэмйт

ильэсищ хуугъэ, иофишлэн шу ельэгъу.

— Пшьэрэлтэу зыфэдгъэу цужыгъэхэр заповедникым иофишлэхэмрэ Адыгэим иэкскурсоводхэмрэ тызэукилэнхэшь, шхъэхийгъээ тызэхэгүшлэхъинь, хэукононгъэхэр тэшхэхмэ, алэм тынаа атетидзэнэр ыкыд тимурдахэр нахышлоу дгэцакIэхээ ыкыд тызэдеэхъизэ тапэкIэ тызэрэлтыкIотштхэмтэусэнэр ары, — къыуагъ аш.

Аужырэ ильэсищим заповедникым зэхъокыныгъэу фэхүгъэхэм къатегущыIээ, «Чыопсым имузей» джырэ уахтэм диштэу зэрагъэцэкIэхъигъэр, цыфхэм яшлонгъоньгъэкIэ посушхъэу заповедникым хэсхэм ямактхэр зэрэчагъэуожыгъэхэр, кордонхэм яофисхэр нахышлоу зэрагъэпсэгъэхэр, транспортэу агъэфедэрэр зэрэгжэхъигъэр семинарым къеклонлагъэхэм А. Макшановам къафилотагъэх. Интернетыр агъэфедэ хуугъэ, лъэмийджхэр агъэцэкIэхъигъэх, туристичесэ маршрутухэм къахэхъо. Джаш

гъэхэр эккурсие ашгъагъэх, музейм къызэльиубытырэ чыгур, исп унэ инэу алэ къыпэблагъэу щытыр, вольверыр къараагъэлэгъуугъэх. Маршруткэ «Тропа леопарда» зыфиоу къызэуахыгъакIэм рыхуагъэх.

Юфышлэу заповедникым фэлажье.

Цыифхэр заповедникым къэкIогъахэхэу, къушхъэхэм хащэгъахэхэу, «маршрутрэ зэфэшьыгъ» алоу къарагъэгээжъу мэхъу. Москва, Ростов, Ставрополь къарыкыгъэ цыифхэм ямурад къадэмхьюо клюжынхэ фаеу къыхэкы. Аш ежхэми, заповедникими зи шуагъэ къафхырэр.

Экскурсоводхэр зымыгъэ-разэхэрэ ашыщ цыиф купыр ращжээнным пае ахэр регистрие арагъэшынным охтабэ зэрихырэри. Объект зэфэшхъафхэм азыфагу итыхээ охтабэ агъэкоды. Заповедникым иофишлэхэм къялэгъэх регистрациер зы чыпIэм шарагъэшлэу къафагъэпсэнэу.

Къыхагъэшыгъэхэм ашыщых уасэхэри. Кордоным ублэкынным пае сомишэ заулэ птынэу мэхъу. Сабынту зиэ унагъом зигъэпсэфынэу заповедникым къекуагъэмэ, сомз миным ехуутын фае, ал непэрэ мафэмкэ makIэн.

Сабийхэм тыкъэзыуцхъээр дунаир шу ягъэлльэгъууным фэшл тызшыгъсэурэ чыпIэм исаугъэтхэр, икушхъэхэр, чыпIэ дахэхэр ашлэнхэ, альгунхэ фае. Экскурсоводхэм къизэрэромкэ, алэ псынкагъол, сида пломэ псыкьефэххэм, нэмьыкI чыпIэхэм япщэлэнхэм фэшл къэлэцыкIухэм сомз 300 зырыз атын фае. Ахэм апае программхэр зэхагъэуцхъэ, арашэрэ билетхэм ауасэхэм къашагъэкIэнэу заповедникым иофишлэхэм экспериментхэр къялэгъэх.

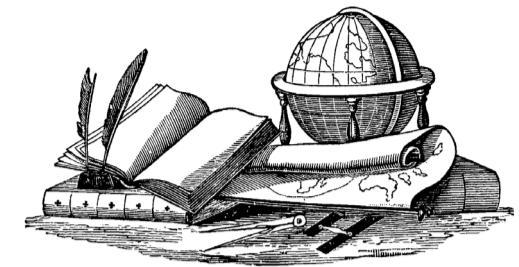
Мафэр чыыагъэми, ошхыри осыри къыригъэжэгъэхэм, семинарым хэлжэхъэгъэ пстэури къызэрэомкIэхъэхэм къэгушуухэу зэбгырыкIыжыгъэх. Экскурсовод ныбжыкIэ чанхэу Глебов зэшхэу Иванэрэ Михайлрэ экспериментхэм ацэкIэ зэхэшаклохэм зэрафэрэзэхэр къафайагъэх.

— Непэрэ зэлукIэгъум тигъэрэзагъ. Тигумэкигъохэр къызэрэитотыкIыгъэмкэ, алэр зэрээхэшүхыгъэмкэ «тхашуугъэпсэу» шьотэло. Ильэс пчагъээм мыш фэдэ зэлукIэ тызэрэхэлажъэрэр апэрэ. Семинарым шуагъэ къызэрэхынштхэм тицыхээ тель. Джыри тызэукилэу, тызэхэгүшлэхъизэ штэимэ, ишуагъэ къэкошт, тэри, заповедникими федэ къытфихышт, зеклонми нахь хигъэхъошт.

ШЬАУКЬО Аслынгуаш.

Шъолъыр шІэнныгъэ конференциер

ОсэшIу зиIэ тарихъ ІофшIагъэх

Тарихъ шІэнныгъэхэмкэ докторэу, профессорэу Джымэ Бубэ Мосэ ыкъор кызызыхъугъэр ильэс 90-рэ зэрэхъугъэм фэгъэхьыгъэ шІэнныгъэ конференции мы мафэхэм гуманитар ушэтынхэмкэ Адыгэ республике институтым Ѣылагъ.

Ащ иофишIэн институтым ыкъи Адыгэ къералыгъо университетым яшІэнныгъэлэжъхэр, тарихъыр зээзгэшшэрэ ныбжырихъэх ыкъи юбилярым игу-псхэр, ыпхью Саидэ, ипхъорэльфхэр Ѣылагъягъ.

Иофхъабзэр пэублэ гущыэ-кэ кызыэуихыгъ гуманитар ушэтынхэмкэ Адыгэ республике институтым идирукторэу, философие шІэнныгъэхэмкэ докторэу Лынужку Адам. ШІэнныгъэ конференциер Джымэ Бубэ ыцIэкэ зэрэзэхашаагъэр, шІэнныгъэлэжъ-ушэтакло Темир Кавказым игу-шысекъ, игъэхъагъэхэмкэ анах Ѣызэллашшэрэ зэрэшшицир кIигъэтхыгъ, иофшIагъэхэмкэ тарихъ наукар зэргийбайгъэр, ышIагъэм тегущыиэхээ, блэккыгъэмрэ не-пэрэмкэ охтэ зэпхыныгъэхэр зэршыщхэр, иофигъо инхеу къагъэушихэрэ зэратегущыиэ-щхэр къыуагъ.

Конференцием иофишIэн ащ пыдзагъеу льигъэктогъ тарихъ шІэнныгъэхэмкэ докторэу, институтым тарихъымкэ иотдел ипащэу Ацуумыжъ Казбек. Ащ игу-шыэ шъхъаэ зыфэхъэхь-гъагъэр Б. Джымэм ишыэнныгъ ылэжьыгъэр ары. Адыгэ унэйю лужкуум я 11-рэ сабьеу, зэшиблым ыкъи зэшыпхууциым анахыкъеу шІэнныгъэр сэнэхьат ин зыфхъуцт Бубэ къихъогъагъ. Ау ахэм ашыщэу Ѣызэн насы-пыр зилагъэр нэбгырипл — ышнахъыжхэр Мыхъамод, Задурбеч, Ахъмэд ыкъи ежь Буб.

Ятэу Мосэ пасэу идуунай ыхъожьыгъ ыкъи ильфигъэ нэбгырипл хэти римигъэхъуасэу янэу Куцэ ыпхугъех. Ау Хэгъэгу зэошхор къежъи, къо нахъижхъэр заом ашагъэх, нахъижхъил улэгъэ хылытэхэр ательхэу ащ къыхэкъижыгъэх, ау тешлагъэ Ѣызмыиэу ядуунай ахъожьыгъ. Бубэ ышнахъыжхэр Ахъмэд икъодыкъ хууягъэр амышэу заом зыдихъыгъ. Нэбгырэ 11-м Ѣыщэу Бубэ закъу ным къифэнагъэр, бзыльфигъэ ыу-шыр иофишIэктогъ, колхозхэм ялъехъан анах лэжъэкло пэрытхэм ашыщыгъ. Бубэ пасэу еджэн-гъэсэнгъэр, шІэнныгъэр посым фэдэу охтаакъэм зэришкIэгэштхэр къигурыуагъ, еджэнным фаблэу егүгүщтигъ.

Адыгэ кIэлэгъэдэжэ училишым щеджагъ, Адыгэ кIэлэгъэдэжэ институтым тарихъымкэ ифакультет 1950-рэ ильэсым къиуухыгъ, кIэлэгъаджэу зауллэрэ иофигъагъ. 1951-рэ ильэсым Джымэ Бубэ партием аштагъ ыкъи КПСС-м и Шэуджэн

райком ипропагандистэу агъенафэ. Районым икомсомол иапэрэ секретарэрэ хадзы. Джымэм гъэсэнгъэ системэми шукалаэрэ иофшигъагъ, Хъатыгъужыкъое классибл еджаплэм идирукторыгъ, нэүжым КПСС-м и Шэуджэн райком иотдел ипащэ игуадзэу иофигъагъ. Джымэм сидигъуи ышIэрэ иофым гутиныгъэ ин зэрэфыриагъэр а ильэсхэм къэльэгъуагъ. Ежь ышхъэкъ ѢызIэкъ-псэукъэм гъэпсыкъешапхъэу хэлъыр нахъ къифэнэфагъ, ѢызIэнныгъэмкэ еплъыкъ-шIошI гъэнэфагъэхэр ишэ мэхъух, а зэкIеми акыл-шІэнныгъэкъ ахэлэжъян мурад зыфшIыжы. Б. М. Джымэр 1960-рэ ильэсым Грузилем шІэнныгъэхэмкэ и Академие тарихъымкэ и Институт иаспирантурэ очнэу Ѣеджагъ, темэу «Крестьянское движение Адыгеи в XIX в. (до 1870 г.)» зыфилорэ кандидат диссертацием иоф дишагъ ыкъи 1967-рэ ильэсым Джымэм ар Тбилиси къыщиушихъатыгъ, ШІэнныгъэ советым хэтхэм иофшIагъэм осэ дэгъу къыратыгъ. ШІэнныгъэлэжым сидигъуи игу-шысэхэр шыгыкъагъ ахэлэху зэрэхъыриштигъэм ренэу ынаэ тетыгъ; теурыкъуагъэр ишенигъэп, ишIошI-еплъыкъ Ѣэлэпсэ пытэ фишиызэ, шІэнныгъакъэхэм афэконоир фызэшлокъыгъ. Ацуумыжъ Казбек ипсалъэ джащ фэдэу Ѣыкъэгэштхыгъ М. Джымэр иофишIагъ шІэнныгъэлэжхэу М. Аульэм, А. Хъорэлпым, П. Аульэм, М. Мэрэтыкъом, нэмыкъхэм ахэтэу Темир Кавказым ис льэпкъхэм ятарихъкэ я 70 — 80-рэ ильэсхэм тхылын 4-мэ къадэхъаст тхыгъэхэм ягъэхъазырын зэрэхэлэжъагъэр. Ау 4-м Ѣыщэу къыдэкъыгъэр тхылытты, ятёнэрэ томым изылахъ ин Джымэм гъэхъазырыгъ, ар мэхъанэхшо льэпкъхэмкэ зиэгъэ тарихъ иофишIагъагъ.

«Очерки истории Адыгеи» зыфилорэм иятёнэрэ томи илахьышу хилхъагъ (Октябрэ революцием къыщуулагъэу я XX-рэ лэшшэйум ия 80-рэ ильэсхэм якъежжаплэ нэсэу). Джымэ Бубэ инаучнэ иофишIагъэм сидигъуи тарихъ Ѣэлэпсэ Ѣузытыгъ Ѣэлэпсэ пытэхэр зэрафишы-штыгъэхэр, ахэр охтэ зэхъо-кыныгъэ инхэм анэхшэу, шыпкъэм тетхэу зэрэхъыагъэхэр К. Ацуумыжъым игу-шыкъи-гъэтхыгъ.

ШІэнныгъэшхо зыкъольэу, емызэшыжъ иофишIэктогъ зэрэштигъэр, 1987-рэ ильэсым Б. М. Джымэм тарихъ шІэнныгъэхэмкэ докторыцIэр къызэришхъатыгъэр, ильэсипшI пчъагъэм шІэнныгъэ хасэм ашежкэ ильгэто дахэ зэрэшгхыришгъэр, гушхъэлэхъыгъэ бай къызэригъэнагъэр къыуагъ.

Конференцием къыщуулагъэхъ АкъУ-м тарихъымкэ ифа-культет идеканэу, тарихъ шІэнныгъэхэмкэ докторэу, профессорэу Пэкэшхо Нурубий, тарихъ шІэнныгъэхэмкэ кандидат-хэу, гуманитар ушэтынхэмкэ зиэгъэ тарихъ иофишIагъагъ.

Адигэ республике институтым инаучнэ иофишIэ шъхъаэхэу Емтыиль Разиет, Наталья Денисовар, институтым тарихъымкэ иотдел иофишIэ шъхъаэ, тарихъ шІэнныгъэхэмкэ докторэу Пэнэшью Аскэр. Мыхэр шІэнныгъэлэж-ушэтаклоу Б. М. Джымэр дэгъо зышIэрэ закIех. Тарихъ шІэнныгъэр лъэнныкуа-бэкэ Ѣыгъэунэфэу, гъэпсэф имылэу, ышIэрэм къыщымыууцу, иофишIуакъэхэм алты-лэсэу, ашпээрэ еджаплэм ипрофессорэу, шІэнныгъэ институтым тарихъымкэ иотдел ипащэу, уасэ зиэ тарихъ иофишIэшхомх якъыдэгэ-кын-гъэхъазырын ахэлажкъеу, гурутэ еджаплэхэм алае (я 8 — 9-рэ классхэмкэ тарихъ учебникыр гъусэ илэу) зэрхэдэашагъэр, ишIошI аригъэштэн ылъэктэу къызэрэгү-шыэштигъэр, тарихъыр куоу зэрилэжьыгъэр ыкъи зэригъ-байгъэр конференцием къы-шырапотыкъыгъ.

Джымэ Бубэ иунэе архивэу унагъом къинагъэр институтым

укIэм ильэнэкъуабэкэ уагъэ-разэу тарихъ лъэпсэ куу зэряла-гъэм ягугъу къашыгъ. Б. М. Джымэм наукэр ишыэнныгъэр зэрэштигъэм а зэкIе ишысэу хууагъ. Кавказымкэ анах зэльашIэрэ ыкъи уасэ зыфашырэ шІэнныгъэлэж-ушэтаком, адиговедым шІэнныгъэ иофишIэгъи 100-м нахыбэ, монографиехэу 10-м ехъу къызэрэлэкъэгъэр къыхагъэшыгъ. Сидигъуи цыф лъэпкъ зэфэшхъафхэм азы-фагу зэгурьыонгъэ-зэфыштигъ-кэ шэхъэ тэрэзхэр ильхэ-гъэнхэм зэрэдэлэжьагъэр, акыл-губзыгъагъэр, Ѣелагъэр къебэктэу Адыгэим ишыэнныгъэ-лэжхъэм ямызакъоу, Пышээ шъолтыр ишыэнныгъэлэжхэм, Москва Ѣыщ гъесагъэхэм сидигъуи агурылоу, ахэзайзэу иоф зэрэзэдашагъэр, ишIошI аригъэштэн ылъэктэу къызэрэгү-шыэштигъэр, тарихъыр куоу зэрилэжьыгъэр ыкъи зэригъ-байгъэр конференцием къы-шырапотыкъыгъ.

Джымэ Бубэ иунэе архивэу унагъом къинагъэр институтым

къыратыжъимэ зэршоигъюр нэужым институтым идирукторэу Лынужку Адам Бубэ ыпхью Саидэ риуагъ. Институтым зэрифэшшуашэм тетэу аш зэрэштидэлэжьэштхэм ыкъи къэуцурэ иофишIуакъэхэм язэ-шохынкэ аш ишIуагъе къы-зэрэкъоштим пащэм ицыхээ зэрэтелтир къихигъэшыгъ.

ЗэльашIэрэ шІэнныгъэлэж-ушэтаклоу, университетым ипрофессорыгъэр, АКУ-мрэ КубКУ-мрэ ядиссертационнэ советхэм ахэтыгъеу, тарихъ шІэнныгъэр зыгъэбайгъэр, лъэпкъым, Хэгъэгум алае зышхъамысжъе Ѣылэгъэ Джымэ Бубэ ильэуж нэф хамыгъэкъуакъеу зэрэльягъэкъотэштим а зэкIеми цыхъэ фыуагъэшы.

МАМЫРЫКЪО Нуриет.

Сурэтхэр Иашынэ Аслъян тырихыгъэх.

Адыгэ Республикэм иминистрэхэм я Кабинет иунашъу

Адыгэ Республикэм иреспубликэ бюджет икъекуаплэхэм къахагъэкызэ зэтгьо къэралыгъо социальнэ йэпилэгъу ятыгъэнымкэ иунашъу щылэм зэхъокыныгъэхэр фэшыгъэнхэм фэгъэхыгъ

Урысые Федерацием и Президент и Указеу «Урысые Федерацием ихэхъоныгъэкэ 2024-рэ ильэсүм нэс стратегическэ шийрэлхэй илэхэм яхыилагъ» зыфилоу 2018-рэ ильэсүм жыноныгъуакэм и 7-м къидэкыгъэм иа 1-рэ пункт илодунктэй «г»-м тегъэпсыхагъэу Адыгэ Республикэм йошшэнэмрэ социальнэ хэхъоныгъэмрэкэ и Министерствэ къепхыгъэ чылпэ къулыкъухэр зэрээбгырагъэкыжигъэхэм къихэкэу Адыгэ Республикэм иминистрэхэм я Кабинет иунашъо ешы:

1. Адыгэ Республикэм иреспубликэ бюджет икъекуаплэхэм къахагъэкызэ зэтгьо къэралыгъо социальнэ йэпилэгъу ятыгъэнымкэ иунашъу щылэм къыкелъыккорэ зэхъокыныгъэхэр фэшыгъэнхэу:

1) Адыгэ Республикэм йошшэнэмрэ социальнэ хэхъоныгъэмрэкэ и Министерствэ ичылпэ къулыкъухэм афэгъэхыгъе я 9-рэ пунктын хэт гущиэхэу «льээ туслыр къэзтигъэр чылпэ зыщыпсэурэм ельтигъэу» зыфилохэрэм ачылпэкэ гущиэхэу «льээ туслыр къэзтигъэр зыщыпсэурэм социальнэ ухумэнгъэмкэ къутэмэ гъэнэфагъэу щылэм» зыфилохэрэм туслынхэу;

2) я 11-рэ пунктам:

а) гущиэхэу «Йошшэнэмрэ цыфхэр социальнэ ухумэнгъэмрэкэ чылпэ къулыкъухэм» зыфилохэрэм ачылпэкэ гущиэхэу «учреждениер» зыфиорэр туслынхэу;

б) пчагъэхэу «2500»-м ычылпэкэ пчагъэхэу «3500»-рэ туслынхэу;

3) я 12-рэ пунктын къуачэ имылжэхэу льтгэгъэнхэу.

«14.1. Зэтгьо ахьщэ йэпилэгъур къызырамытыкэ, льээ туслыр къэзтигъэхыгъэм фитынгъэ и! Урысие Федерацием ихбэзэгъэуцугъэ къизэрэдилтээрэм тетэу зеклонэу.».

2. Официальнэу къызыхаутырэ мафэм щуублагъэу мы иунашъом къуачэ илэ мэхъу.

**Адыгэ Республикэм и Премьер-министрэу
Александр НАРОЛИН**
къ. Мыеекуапэ,
мэзаем и 18, 2019-рэ ильэс
N 40

Адыгэ Республике Йошшэнэмрэ социальнэ хэхъоныгъэмрэкэ и Министерствэ иунашъу

Пенсионерхэм азыфагу
компьютерымкэ
республикэ зэнэкъоку
щызэхэцэгъэним ехыилагъ

Компьютер технологиехэр зыныбжь хэклотагъэхэмрэ пенсионерхэмрэ алэ къырагъэхъанхэм пае **иунашъо сэшы:**

1. Пенсионерхэм азыфагу компьютерымкэ республикэ зэнэкъоку щызэхэцэгъэним ехыилагъэ Половиженер гудзэу N 1-м диштэу ухэсигъэнхэу.

2. Жюрим хэтыштхэр гудзэу N 2-м диштэу ухэсигъэнхэу.

3. Социальнэ фэло-фашшэхэм ягъэцэкээн фэгъэзгээгъэ учреждениехэмкэ отделим ишацэ зэнэкъокуум ехыгъээ юфхъабзэхэр зэшүүхийнхэу.

4. Адыгэ Республикэм йошшэнэмрэ социальнэ хэхъоныгъэмрэкэ и Министерствэ къыфэлорышшэрэ гупчэхэм яшацэхэм зыныбжь хэклотагъэхэр зэнэкъокуум хэлжэхэнхэмкэ юфыгъо гъэнэфагъэхэр зэшүүхийнхэу.

5. Къэбар технологииехэмкэ отделим ишацэ 2019-рэ ильэсүм гъэтхапэм и 20-м нэс зэнэкъокуум хэлжэхжэхтхэм агъэцэкэн фэе юфхъабзэхэр рихууханхэу.

6. Адыгэ Республикэм икъэралыгъо бюджет учреждениеу «Адыгэ Республикэм йошшэнэмрэ социальнэ хэхъоныгъэмрэкэ и учреждениехэм я Гупчэ бухгалтерие» зыфиорэр зэнэкъокуум изэхэцэнкэ юфхъабзэхэм аялухьацэхэр ахьщэр игъом алэкигъэхьаны ынаэ тиргэгъэнхэу.

7. Къэбар-правовой отделим ишацэ:

— мы иунашъор Адыгэ Республикэм йошшэнэмрэ социальнэ хэхъоныгъэмрэкэ и Министерствэ исайтэрэ Адыгэ Республикэм икъэралыгъо хабзэ игъэцэкэлко къулыкъухэм яофициальнэ Интернет-сайтэрэ аригъэхъанхэу;

— къащыхаутынм пае мы иунашъор гъээзтхэу «Советскэ Адыгейим», «Адыгэ макъэм», мазэ къэс къыдэкырэ официальнэ тедзэгъо «Адыгэ Республикэм ихбэзэгъэуцугъэ зэхэугъоягъэхэр» зыфиорэрэ алэкигъэхъанхэу.

8. Мы иунашъор зэрагъэцакээрэ гүнэ льифынхэу министрэм игуадзэ фэгъэзгээгъэнхэу.

Министрэу МЫРЗЭ Джанбэч
къ. Мыеекуапэ,
мэзаем и 14, 2019-рэ ильэс
N 34

Адыгэ Республикэм мыльку зэфыщытыкэхэмрэ и Комитет иунашъу

Адыгэ Республикэм ипсэуплэхэм ячыгухэм ахэхъэрэ чыгу яххэм якадастрэ уасэ гъэнэфэгъэнимкэ кэууххэу
Адыгэ Республикэм мыльку зэфыщытыкэхэмрэ и Комитет 2016-рэ ильэсүм шэклогъум и 28-м
ыштэгъэ унашъоу N 278-рэ зытетэу «Адыгэ Республикэм ипсэуплэхэм ячыгухэм ахэхъэрэ чыгу яххэм
якъэралыгъо кадастрэ уасэгээ кэууххэр ухэсигъэнхэм ехыилагъ» зыфиорэмкэ аухэсигъэхэм
зэхъокыныгъэхэр афэшыгъэнхэм фэгъэхыгъ

1998-рэ ильэсүм бэдзэогъум и 29-м аштэгъэ Федэлайнэ законэу N 135-рэ зытетэу «Уасэм игъэнэфэн ехыилагъ» зыфиорэр, Урысие Федерацием зэрэшьзэрхэхэрэм ехыилагъ» зыфиорэр, 2016-рэ ильэсүм мэйлийфэгъум и 19-м ашыгъэ къэралыгъо контрактын къыышдэлтигъэгъэ шийрэльхэр гъэцэкэгъэнхэм атэгъэпсыхагъэу, пшэдэгкыжэу ыхырэмкэ гүнэлпээгъэнэфагъэ зилэ обществэу «Чыгу къэкуюаплэхэр» зыфиорэр 2018-рэ ильэсүм бэдзэогъум и 26-м ыкы 2018-рэ ильэсүм чьэплюгъум и 31-м ышыгъэ унашъоу N 36.07-18-р, N 43.10-18-р зытетхэр юубытлыгээ къызыфэсшыхээз, **иунашъо сэшы:**

1. 2016-рэ ильэсүм щылпэ мазэм и 1-м ехуулэу Адыгэ Республикэм ипсэуплэхэм ячыгухэм ахахэштывыгъэ чыгу яххэм якадастрэ уасэ гъэнэфэгъэнимкэ кэууххэу Адыгэ Республикэм мыльку зэфыщытыкэхэмрэ и Комитет 2016-рэ ильэсүм шэклогъум

и 28-м ыштэгъэ унашъоу N 278-рэ зытетэу «Адыгэ Республикэм ипсэуплэхэм ячыгухэм ахэхъэрэ чыгу яххэм якъэралыгъо кадастрэ уасэгээ кэууххэр ухэсигъэнхэм ехыилагъ» зыфиорэмкэ аухэсигъэхэм (гудзэу N 1-м) зэхъокыныгъэхэр афэшыгъэнхэу, таблицэм исатырэу 24462-р мыш фэдэ сатыркэ зэблэхгүйнхэу:

«24462 01:05:2700001:206 253 263,74»

2. Адыгэ Республикэм мыльку зэфыщытыкэхэмрэ и Комитет иотделэу кадастрэ уасэм игъэнэфэнэ аукционхэм язэхэцэнрэ афэгъэзагъэм:

2.1. Мы иунашъор гъээзтхэу «Советскэ Адыгейим-рэ» «Адыгэ макъэм» къащыхаутынхэу, Адыгэ Республикэм икъэралыгъо хабзэ игъэцэкэлко къулыкъуу интернет-сайтэу <http://www.adygheya.ru> зыфиорэрэгригъэнхэу.

2.2. Официальнэу къызыхаутырэ нэуж мафэ нахьы-

Адыгэ Республикэм Йошшэнэмрэ социальнэ хэхъоныгъэмрэкэ и Министерствэ иунашъу

Адыгэ Республикэм йошшэнэмрэ социальнэ хэхъоныгъэмрэкэ и Министерствэ къепхыгъэ къэралыгъо бюджет учреждениехэм ясметэхэр зэраухэсихэрэ шыкылэгъ

Урысие Федерацием финансхэмкэ и Министерствэ иунашъоу N 26-р зытетэу 2018-рэ ильэсүм мэзаем и 14-м къидэкыжээхэрэ шапхъэхэм атэгъэпсыхъэгъэ Бюджет кодексим ия 221-рэ статья диштэу **иунашъо сэшы:**

1. Адыгэ Республикэм йошшэнэмрэ социальнэ хэхъоныгъэмрэкэ и Министерствэ къепхыгъэ къэралыгъо бюджет учреждениехэм ясметэхэр зэраухэсихэрэ шыкылэгъ

2. Адыгэ Республикэм йошшэнэмрэ социальнэ хэхъоныгъэмрэкэ и Министерствэ къепхыгъэ къэралыгъо бюджет учреждениехэм ясметэхэр зэраухэсихэрэ шыкылэгъ

3. Къэбар-правовой отделим ишацэ:

— мы иунашъор Адыгэ Республикэм йошшэнэмрэ социальнэ хэхъоныгъэмрэкэ и Министерствэ исайтэрэ Адыгэ Республикэм икъэралыгъо хабзэ игъэцэкэлко къулыкъухэм яофициальнэ Интернет-сайтэрэ аригъэхъанхэу;

— къащыхаутынм пае мы иунашъор гъээзтхэу «Советскэ Адыгейим», «Адыгэ макъэм», мазэ къэс къыдэкырэ официальнэ тедзэгъо «Адыгэ Республикэм ихбэзэгъэуцугъэ зэхэугъоягъэхэр» зыфиорэрэ алэкигъэхъанхэу.

4. Мы иунашъор зэрагъэцакээрэ гүнэ льифынхэу сэ шшхээкэлэшээзэхъанхэу.

Министрэу МЫРЗЭ Джанбэч
къ. Мыеекуапэ,
мэзаем и 14, 2019-рэ ильэс
N 35

бэ темышээу иунашъом икопие Адыгэ Республикэм и Лышхъээрэ Адыгэ Республикэм иминистрэхэм я Кабинетрэ я Администрации лэклигъэнхэу.

2.3. Мы иунашъор федеральнэ къэралыгъо бюджет учреждениеу «Росреестрэм и Федеральнэ кадастрэ палатэ» Адыгэ Республикэмкэ икъутамэ лэклигъэнхэу.

3. Официальнэу къызыхаутырэ мафэм щегъэжьээхъэу мы иунашъор къащыхаутынхэу.

4. Мы иунашъор зэрагъэцакээрэ А. М. Ишхъэмафэм гүнэ льифынхэу игуадзэу.

Комитетын итхаматэу И. П. БОЧАРНИКОВА
къ. Мыеекуапэ,
шэклогъум и 14, 2018-рэ ильэс
N 320

ЗЭКЬОШНЫГЬЭМ ИГЬОГУХЭМКИЭ

Тарихыр, культурэр, лъэхъаныр

Абхазымрэ Адыгеймрэ культурэмкэ язэпхыныгъэхэр гъэптигъэнхэм фэгъэхыгъэ къэгъэлэгъонэу «Абхазыр. Тарихыр, культурэр, лъэхъаныр» зыфиорэр Мыекъуапэ кыышызэуахыгь.

КъокыпIэм щыпсэурэ лъэпкъэм яискусстввхэмкэ Къэралыгъо музееу Мыекъуапэ датым ёши

къогъэ зэхахъэм лъэпкъхэр зэфищахъэх. Музеим ипащэй Кушу Нэфсэт пэублэ гушилакэ зэхахъэр кыышызэуихыгь. Абхазым культурэмкэ иминистрэу Эльвира Арсалия, Адыгейм культурэмкэ иминистрэу Аульэ Юрэ, Абхазым исуретышхэм я Союз итхаматэу Виталий Джения, Адыгейм исуретышхэм я Союз ипащэу Елена Абакумовар, суретыш ыкчи архитектор цэрылоу Бырсыр Абдулахъ, нэмийхэри зэуукэгъум къышыгушыагъех. Искусстввем лъэпкъхэр зэрээфищхэрэм имехъа-

нэ къыхагъэшызэ, къэралыгъо еклонлакэ юфым зэрэфашырэм яеплыкхэр кыралонлажъех.

— Абхазым исуретышхэм я Союз ильэс 80 хъугъэ, Адыгейм исуретышхэм я Союз ильэс 40 ныиэп ыныбжыр, — къытиуагьтиレスpubлике исуретыш цэрылоу Хъуажъ Рэмэзан. — Абхазхэм яльэпкъ искусстве тапэ иштыгь. Живописир, графикэр, бъяфедэн плъэкъирэ искусствэр, скульптурэр, фэшъхъафхэри Абхазхэм шүкIэ щашIэх. Адыгейими аш фэдэ жанрэхэм чыпIэ хэхыгъэ щагъоты. Тэри скульптурэм нахь куоу юф датшэу тыублажъэ. Зэкъош республикэхэм яис-

кусстве зэфэдэнгъэу хэльхэри къыхэтэгъэшх.

Абхазым культурэмкэ иминистрэу Эльвира Арсалия абхаз лъэпкъ шуашэу ышыгъэхэр музеим кыышаэльяго. Адыгейм имызакью, дунаим щызэлъашэрэ суретыш-модельерэу Стлашъю Юрэ кызэрэтиуагъэу, Абхазым ильэпкъ Іэзласхэм уагъэгъуазэ. Эльвира Арсалия ишьуда шэхэм пээ алытуу кыпшэхъу.

В. Цвижэ, В. Джения, В. Хурхумал, Б. Джапуа, К. Черкезия, фэшъхъаф суретышхэм ялпээсэныгъэ узыгэпешэ.

В. Джения кызэрэтиуагъэу, сурэт пэпч тарихъ и.

Волейбол. Хъульфыгъэхэр

АПЭ ИТЫМ ІУКІЭШТ

Урысием волейболымкэ изэнэкьокуу хэлажьэхэрэ командэхэу ашшээрэ купэу «Б-м» хэтхэм язичэзыу ешэгъухэр тъэшэгъонэу куагъэх.

Мыекъопэ «Динамо-МГТУ-р» Воронеж тъогъогого щылукагь «Кристаллым». Ешэгъуитуми 3:2-у Воронеж икомандэ теклоньгъэр къащидыгъы. Мыщ фэдэ хабзэ волейбол зэнэкьокуум хэль:

2:3-у ешэгъур зышуахыре командэмын зы очко раты; 0:3-у е 1:3-у зышуахырэм зы очко нэмыиэми ратырэп. «Динамо-МГТУ-р» очкоу 2-р кыззерихыгъэм ишуагъэкэ финалым хэхьагь.

— Апэрэ чыпIэм щыкъалэу Владимир икомандэу «Владимирыр», — къытиуагь «Динамо-МГТУ-р» итренер шъхъаэу, Адыгэ Республикахэм изаслуженнэ тренерэу Па-

вел Зборовскэм. — Адыгейм икомандэ ятлонэрэ чыпIэрэ ўыгъигь.

Гъэтхэпэ мазэм и 5 — 6-м «Динамо-МГТУ-р» «Владимирыр» Мыекъуапэ щылукIэшт.

Гандбол. Суперлигэр

Къифэнагъэр ешэгъуитIу

«Адыиф» Мыекъуапэ — «Уфа-Алиса» Уфа — 26:21 (16:11).

Мэзаем и 24-м спорт Унэшхоу «Кобл Якъуб» зыфиорэм щызэдешшагъэх.

«Адыиф»: къэлэпчэгъутхэр: Баскакова, Кушнырь: ешлаклохэр: Дьяченко — 5, Долина — 5, Кириллова — 3, Неупокоева — 2, Краснокутская — 2, Зубова — 2, Васильева — 1, Казиханова.

Суперлигэм хэт командэхэу зэкIэми ауж къинхэрэр Мыекъуапэ щызэлукагъэх. «Адыифыр» нахь шуамбгъоу, псынкIэу зэршээрэм ишуагъэкэ къэлапчъэм

Іэгуаор бэрэ дидзэштыгъ. Джабгу къогъупэм щешшэрэ Виктория Долинар ухумаклохэм пхъашуу ябэныштыгъ, кыззериинкIхээз хъагъэм Іэгуаор ридзэштыгъ.

Ксения Дьяченкэр гупчэм ашыпхырыкызэ, лъэшэу Іэгуаор ыдзырэр хъагъэм щычэрэгъ зыхъукIэ тегъэгушо. Пшъешшэ иштыгъэм зэхэшэн Йоххэри ешэгъум дэгъоу щегъэцакхэр. К. Дьяченкэр щысэ тепхынэу зэршээрэм фэш зэнэкьокуум изэхэцаклохэм къыхагъэштыгъ. Сусана Кочевар Ксения Дьяченкэм фэгушуагъ, нэпэппэль шуухафтынр ритыжыгъ.

Пчагъэр зэрэлтийгъутацтывьэр: 7:3, 12:6, 14:10, 20:15, 22:16. ЗэлукIэгъур къэххэм зышиффэкорэ уахътэм К. Дьяченкэм гъогогоу 3 «Алисэм» икъэлапчэе Іэгуаор дидзагъ. Екатерина Бобинар «Алисэм» анахь дэгъоу щешшагъэу къыхахыгъ, аши шуухафтын фашыгъ.

«Адыифым» итренер шъхъаэу, Урысием изаслуженнэ тренерэу Александр Ревва зэлукIэгъум

къэххэм фэхъугъэм ыгъэрэзагъ, ау тикомандэ иешлакэ щылукагъэхэр фильгэгъутхэр. Апэрэ такыкь 30-м «Адыифыр» шыкIэшхэм алтыхъущтыгъ, ятлонэрэ едээгъюм «Алисэр» нахь псынкIэу, дахэу ешлакъ. «Адыифым» хэт пшъашхэхэр суперлигэм зыпкь итэу щешшэнхэм фэхъазырхэп. Тренерым зэрилтийтэрэмкэ, ныбжыклох, опыт икъу ялэп.

Ильэс ешэгъум «Адыифым» апэрэ теклоньгъэр къащидых, аужырэ чыпIэрэ кыргынагъ, очкоу 4 илэр. Я 10-рэ чыпIэм нэсыгъ. «Динамэр», «Университетыр», «Лучыр» тапэ благъэу итых, таекхажынэу гүгэ тилэп.

«Адыифыр» «Лучым», «Звездам» адешшэйт, пэшшорыгъэшь зэлукIэгъухэр ыуухыштыгъ.

Сурэтим итхэр: «Адыифыр» «Алисэм» дешшэ.

Нэклубгъор зыгъэхъазырхэй ЕМТЫЛЬ Нурбай.

Зэхэзыщагъэр ыкИ кыдэзыгъэхъэр: Адыгэ Республикахэм лъэпкъ Йоххэмкэ, ІэкIыб къэралхэм ачыпсэурэ тильэпкъэгъухэм адиряIэ зэпхынгъэхъэмкэ ыкИ къэбар жуугъэм иамалхэмкэ и Комитет

Адрессыр: ур. Крестьянскэр, 236

Редакциер зыдэшыгъэр:
385000,
къ. Мыекъуапэ,
ур. Первомайскэр,
197.

Телефонхэр:
приемнэр:
52-16-79,

Редакцием авторхэм къайхырэ А4-кIэ заджэхэрэ тхъапхэу зипчагъэкэ 5-м емыхъухэрэр ары. Сатырхэм азыфагу 1,5-рэ дэлхээ, шрифттыр 12-м нахь цыкIунэу щытэп. Мы шапхъэхэм адимыштэрэ тхъгъэхэр редакцием зэкIегъэлжых.

E-mail: adyvoice@mail.ru

Зыщаушихъятыгъэр:
Урысие Федерацием хэутийн Йоххэмкэ, телерадиокъэтынхэмкэ ыкИ зэлъы-ІэсэкIэ амалхэмкэ и Министрствэ и Темир-Кавказ чыпIэ гъэлоры-шапI, зэраушыхъятыгъэ номерыр

ПИ №ТУ23-00916

Зыщауихъятыгъэр
ООО-у
«Полиграф-ЮГ»,
385000,
къ. Мыекъуапэ,
ур. Пионерскэр,
268

ЗэкIэмкии
пчагъэр
4300
Индексхэр
П 4326
П 3816
Зак. 463

Хэутийнм узшыкIэтхэнэу щыт уахътэр Сыхъатыр 18.00

ЗышыкIэтхэгъэхъ уахътэр Сыхъатыр 18.00

Редактор шхъаэм ишшэрилхэр зыгъэцакIэрэр
МэцлIэкъо
С. А.

ПшъэдэкIыжь зыхъырэ секретарыр
ЖакIэмыкъо
А. З.